

අධ්‍යයන පොදු සහතික පත්‍ර (ලිස්ස් පෙළ) විභාගය 2023(2024)

General Certificate of Education (Adv.Level) Examination 2023(2024)

ରୟାଯନ ଶିଖାତିଥିଲା **Chemistry II**

02 S II

Chemistry II
AL API (PAPERS GROUP)

❖ සාරවතු වායු නියතය $R = 8.314 \text{ J K}^{-1} \text{ mol}^{-1}$

❖ ആവാസ്കരിക്കുന്ന കിയതയ $N_A = 6.022 \times 10^{23} \text{ mol}^{-1}$

B කොටස - රචනා

ප්‍රශ්න දෙකකට පමණක් පිළිතුරු සපයන්න. (එක් එක් ප්‍රශ්නයට ලකුණු 150 බැගින් වේ.)

05) a)

- i. ප්‍රතිවර්තා ප්‍රතික්‍රියාවක ඉදිරි ප්‍රතික්‍රියාව සඳහා $\Delta G^\circ < 0$ වන ප්‍රතික්‍රියාවක් සඳහා ප්‍රතික්‍රියා ප්‍රමාණයට එදිරිව ප්‍රතික්‍රියක හා එලවල මූල ගිණීස් යෝජ්‍ය ගක්තියේ විවෘතය දැක්වෙන දුල ප්‍රස්ථාරය අදින්න.

- ii. පහත සඳහන් ප්‍රතිකියාව සලකන්න.



පහත දී ඇති වගුවේ දත්ත භාවිතයෙන් පහත ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු සපයන්න.

	සම්මත උත්පාදන එන්තැල්පිය (kJ mol ⁻¹)	සම්මත එන්ටෝපිය (J mol ⁻¹ K ⁻¹)
A _{2(g)}	0	131
B _{2(g)}	0	192
AB _{3(g)}	-46.2	193

අ) ඉදිරි ප්‍රතික්‍රියාව සඳහා සම්මත එන්තැල්පිය විපර්යාසය ගණනය කරන්න.

ඇ) දූඩ් සිංහල බදුනක A_2 , B_2 හා AB_3 වායුන් අන්තර්ගත වේ.

මෙම පද්ධතිය 600°C උෂ්ණත්වයේ ඇති අවස්ථාවක් සලකන්න. මෙහිදී කුමන දිගාවට ප්‍රතික්‍රියාව ගමන් කරමින් පවතී?

గుణాల కిరిమకిను పహడను

- iii. 600K උෂ්ණත්වයෙහි පවතින 5 dm^3 දූඩ් සංචාත බදුනක් තුළ උත්ප්‍රේරකයක් හා $A_{2(g)}$ 0.25 mol ඇත. මෙම බදුන තුළට $B_{2(g)}$ යම් ප්‍රමාණයක් එක් කළ විට ඉහත සඳහන් සමතුලිතය ඇතිවන අතර සමතුලිතයේදී එක් එක් වායුන්වල මුළු භාග පහත පරිදි වේ.

$$A_{2(g)} = 2/5$$

$$B_{2(g)} = 2/5$$

$$AB_{3(g)} = 1/5$$

600K උෂ්ණත්වයේදී සමතුලිතයේ සමතුලිතතා නියතය $K_c = 1.5625 \times 10^{-4} \text{ mol}^{-2} \text{ dm}^6$ වේ.

$$(RT = 5000 \text{ J mol}^{-1})$$

a) K_p ගණනය කරන්න.

ඇ) $B_{2(g)}$ හි ආරම්භක සාන්දුනයෙන් කොපමෙන් ප්‍රතිගතයක් ප්‍රතික්‍රියා සඳහා වැය වී තිබේ ද?

(Marks 75)

b) NaOH හා Na_2CO_3 හි ජලීය දාවණයක 100 cm^3 ක මිශ්‍රණයක් පවතී. එහි NaOH හා Na_2CO_3 සාන්දුන පිළිවෙළින් 0.01 mol dm^{-3} හා 0.1 mol dm^{-3} වේ. ඊට කුඩා කැබලි බවට වෙන් කරගත් $\text{MgCl}_{2(s)}$ කැබැල්ල බැහින් එක් කරන්නේ නොදින් කළතමිනි. එක වේලාවකින් අවක්ෂේපයක් ඇතිවන බව නිරික්ෂණය කළ හැකිය.

($\text{MgCO}_{3(s)}$ අවක්ෂේප විම ආරම්භ වන ක්ෂණික මොහොත හඳුනාගත හැකි රසායනික ද්‍රව්‍යයක් මාධ්‍යයේ ඇතැයි සිතන්න.)

$$K_{sp}[\text{Mg(OH)}_2] = 1.5 \times 10^{-11} \text{ mol}^3 \text{ dm}^{-9}$$

$$K_{sp}[\text{MgCO}_3] = 6.8 \times 10^{-6} \text{ mol}^2 \text{ dm}^{-6}$$

i. මුළුන් ම අවක්ෂේප වන්නේ මොනවා ද?

ii. දෙවන අවක්ෂේපය ඇතිවීම ආරම්භ වන මොහොතේ ක්ෂණිකව $\text{MgCl}_{2(s)}$ එක් කිරීම නවතා, ඇති වී ඇති අවක්ෂේපය පෙරා, දාවණය වෙන් කර ගනියි. එම දාවණයෙන් 20 cm^3 ක් වෙන් කර ගෙන, නැවත $\text{MgCl}_{2(s)}$ කැබලි පෙර පරිදිම එක් කරනු ලබයි.

මෙම අවස්ථාවේදී කුමක් සිදුවේදැයි ගණනය කිරීමක් මහින් පැහැදිලි කරන්න.

iii. MgCO_3 හා Mg(OH)_2 වැනි සංයෝගවල ජලයේ දාවණතාව හා විද්‍යුත් විවිධේන ප්‍රබලතාව පිළිබඳ කෙටියෙන් අදහස් දක්වන්න.

iv. ඉහත ගණනය කිරීමෙන් ඔහු නොවූ උපකල්පනය කුමක්ද?

(Marks 75)

06) a) $\text{A(g)} + 3\text{B(g)} \rightarrow \text{AB}_3(\text{g})$ යන ප්‍රතික්‍රියාව පුරුව සමතුලිත ප්‍රතික්‍රියාවක් වන අතර එහිදී AB_2 නම් එකම අතරමැදි එලය ඇතිවේ. මෙම ප්‍රතික්‍රියාවේ යාන්ත්‍රණය පහත දැක්වේ.



i. වේග නිර්ණ පියවර හා විතයෙන් ප්‍රතික්‍රියාවට සිසුතා සමිකරණය ලියා දක්වන්න.

ii. 1) පියවරෙහි සඳහන් සමතුලිතතා නියතය K_C නම් K_C ඇසුරින් සමස්ථ ප්‍රතික්‍රියාවට සිසුතා සමිකරණය වූත්පන්න කරන්න.

iii. ඉහත ඔහු වූත්පන්න කළ සිසුතා සමිකරණය ඇසුරෙන් එක් එක් ප්‍රතික්‍රියාවලට සාපේක්ෂ පෙළ සෞයන්න.

iv. ඉහත සමස්ථ ප්‍රතික්‍රියාව තාපදායක ලෙස ගෙන ප්‍රතික්‍රියාව සඳහා ගක්ති පැනිකඩ් ඇද දක්වන්න.

v. ඉහත ඔහු ඇදි ගක්ති පැනිකඩ් පහත සඳහන් ඒවා ලකුණු කරන්න.

a) 1) පියවරෙහි ඉදිරි ප්‍රතික්‍රියාවේ සක්‍රියන ගක්තිය - E_f

b) 1) පියවරෙහි ආපසු ප්‍රතික්‍රියාවේ සක්‍රියන ගක්තිය - E_r

c) අතරමැදි එලය - I

d) 2) පියවරෙහි සක්‍රියන ගක්තිය - E_a

- e) සමස්ථ ප්‍රතික්‍රියාව සඳහා එන්තැල්පි වෙනස - ΔH
- f) සංක්‍රමණ අවස්ථා 2ක පිළිවෙළින් TS_1 හා TS_2
- vi. 25°C 1) ප්‍රතික්‍රියාව සඳහා සමතුලිතතා නියතය K_c ද, එහි ඉදිරි ප්‍රතික්‍රියාවේ වේග නියතය K_f ද, ආපසු ප්‍රතික්‍රියාවේ වේග නියතය K_r ද, K_c , K_r හා K_f අතර සම්බන්ධයක් ව්‍යුත්පන්න කරන්න.
- vii. 25°C දී $K_c = 1 \times 10^{-5} \text{ mol}^{-2} \text{ dm}^6$ ද, $K_r = 2 \times 10^{-4} \text{ s}^{-1}$ ද වේ නම් K_f ගණනය කරන්න.
- viii. 25°C දී ඉහත සමස්ථ ප්‍රතික්‍රියාව සිදුකරන ලදී. එහිදී $A(g)$ හි 0.8 mol dm^{-3} ආරම්භක සාන්දුන්‍යක් පැවතුණ අතර 400 s කට පසු ඉතිරි වී ඇති $A(g)$ හි සාන්දුන්‍ය 0.05 mol dm^{-3} බව සෞයාගන්නා ලදී.
- 25°C දී A වල අර්ථ ජීව කාලය ගණනය කරන්න.
 - 25°C දී ප්‍රතික්‍රියාවේ සිසුතා නියතය ගණනය කරන්න.

(Marks = 75)

b) 25°C ක් වූ 0.1 mol dm^{-3} වූ Na_2CO_3 25 cm^3 ක් 0.1 mol dm^{-3} වූ HCl සමග අනුමාපනයක් කරන ලදී.

- CO_3^{2-} දාවන්‍ය දුබල ද්වී ආම්ලික හ්‍යෝගික ප්‍රතික්‍රියාවක් ලෙස හැසිරේ නම්, ඒ බව පෙන්වාදීම සඳහා අදාළ තුළින රසායනික සම්කරණය ලියා දක්වන්න.
 - Na_2CO_3 ජලිය දාවනයේ ආරම්භක Ph ගණනය කරන්න.
 - අනුමාපනයේදී 0.1 mol dm^{-3} HCl 25 cm^3 යෙදු විට ජ්ලාස්කුව තුළ pH අගය කොපමෙනුද?
 - අනුමාපනයේදී 0.1 mol dm^{-3} HCl 50 cm^3 යෙදු විට ජ්ලාස්කුව තුළ pH අගය කොපමෙනුද?
 - ඉහත අනුමාපනයේදී වැය වූ HCl පරිමාවට එරෙහි ව ජ්ලාස්කුව තුළ pH අගය විවෘත වූ ආකාරය දළ වගයෙන් ප්‍රස්ථාරගත කරන්න.
- iii) කොටසේ pH අගයට අදාළ වූ සමකතා ලක්ෂායේදී අනුමාපනය නවත්වා ගැනීම සඳහා යොදාගත යුතු දර්ශකයක් නම් කරන්න.
 - iv) කොටසේ pH අගයට අදාළ වූ සමකතා ලක්ෂායේදී අනුමාපනය නවත්වා ගැනීම සඳහා යොදාගත යුතු දර්ශකයක් නම් කරන්න.

$$(25^{\circ}\text{C} \text{ දී} \quad \text{ඡලයේ} \quad \text{Kw} = 1 \times 10^{-14} \text{ mol}^2 \text{ dm}^{-6}$$

$$\text{H}_2\text{CO}_3 \text{ අම්ලයේ} \quad \text{Ka}_1 = 4.45 \times 10^{-7} \text{ mol dm}^{-3}$$

$$= 4.70 \times 10^{-11} \text{ mol dm}^{-3})$$

(Marks = 75)

07) (a) 25°C හි පවතින කෝෂ දෙකක් ඉලෙක්ට්‍රෝඩ 3ක් හාවිත කර සාදා ඇත.

A හා B ඉලෙක්ට්‍රෝඩ දෙක ලෝහයන් වන අතර A තනුක අම්ල සමග ප්‍රතික්‍රියා කර H_2 නිදහස් කරයි.

නමුදු B එවැන්නක් සිදු නොකරයි.

කෝෂය 1

ඉලෙක්ට්‍රෝඩ 1	$\text{H}^{+}_{(\text{aq})}/\text{H}_2(\text{g})/\text{Pt}_{(\text{s})}$	සම්මත E.M.F. = + 2.40 v
ඉලෙක්ට්‍රෝඩ 2	$\text{A}^{2+}_{(\text{aq})}/\text{A}_{(\text{s})}$	

කෝෂය 2

ඉලෙක්ට්‍රෝඩ 1	$\text{A}^{2+}_{(\text{aq})}/\text{A}_{(\text{s})}$	සම්මත E.M.F. = + 2.80 v
ඉලෙක්ට්‍රෝඩ 2	$\text{B}^{3+}_{(\text{aq})}/\text{B}_{(\text{s})}$	

- i. B ඉලෙක්ට්‍රොඩයේ සම්මත ඉලෙක්ට්‍රොඩ විහවය ගණනය කරන්න.
- ii. වෙන කෝෂයේ තුළිත කෝෂ ප්‍රතික්‍රියාව ලියන්න.
- iii. $B^{3+}(\text{aq})$ සාන්දුරුය වැඩි වන විට දෙවන කෝෂයේ සම්මත විද්‍යුත්ගාමක බලයට සිදුවන බලපෑම පැහැදිලි කරන්න.
- iv. කෝෂ 1 හා 2 සඳහා සම්මත IUPAC කෝෂ අංකනය ලියන්න.

v.

- a) ලෙඩි ඇසිඩ් බැටරියේ ඇනොෂය හා කැනෙක්සය නම් කරන්න.
- b) ලෙඩි ඇසිඩ් බැටරිය විසර්ජනය විමෙදි,
 - I. ඇනොෂයේ ඇතිවන ප්‍රතික්‍රියාව
 - II. කැනෙක්සයේ ඇතිවන ප්‍රතික්‍රියාව
 - III. කෝෂයේ තුළා/ මුළු ප්‍රතික්‍රියාව දියා දක්වන්න.
- c) ලෙඩි ඇසිඩ් කෝෂයක් විසර්ජනය විමෙදි එහි පවතින සාන්දු සල්භියුරික් (H_2SO_4) අමුලයේ සනත්වය 1.520 g ml^{-1} සිට 1.275 g ml^{-1} දක්වා පහත බැස තිබුණි. කෝෂයේ මුළු පරිමාව 4l වෙනස් නොව බව උපකල්පනය කරන්න. මෙම විසර්ජනය විම පැය දෙකක කාලයක් සිදුවුණි නම් එම කාලයේදී කෝෂයෙන් නිපදවූ විදුලි බාරාව කොපමණ ද?

($F = 96500 \text{ C mol}^{-1}$)

($H = 1 \quad S = 32 \quad O = 16$)

(කෝෂයේ මුළු පරිමාවේ H_2SO_4 පමණක් තිබෙන බව උපකල්පනය කරන්න.)

(Marks 75)

- b) M යනු ආවර්තනා වගුවේ d ගොනුවේ ඇති මූලද්‍රව්‍යයකි. Mහි ස්ථායි අවස්ථාවේ ඇති කැටායන ජලය දාවණයකට ත. NaOH එකතු කළ විට (X) කොළ පැහැති අවක්ෂේපය සාදයි. Mහි ඉහළම ඔක්සිකරණ අවස්ථාවේ ඇති ඇනායන ජලය දාවණයක් හමුවේ H_2S බුබුලනය කළ විට අපැහැදිලි (Y) කොළ පැහැති දාවණයක් ප්‍රතිඵල වේ.

- i. X, M, Y හඳුනාගන්න.
- ii. M හි ඉලෙක්ට්‍රොන වින්‍යාසය ලියන්න.
- iii. M හි ඇනායන දාවණයක් සමඟ ආම්ලික මාධ්‍යයේ H_2S පිරියම් කිරීමට අදාළ තුළිත රසායනික සමිකරණය ලියන්න.
- iv. M ආන්තරික ලෝහයක් වේද? නොවේද? හේතු දක්වන්න.
- v. M අඩංගු ඇමෝශ්නියම් ලාවණයක් නියෝගනයෙන් (N) අවක්ෂේපයක්, N_2 වායුව හා ජල වාෂ්ප සිට වේ. Nහි වර්ණය හා මෙම ප්‍රතික්‍රියාවට අදාළ තුළිත රසායනික සමිකරණය ලියන්න.
- vi. M හි සියලුම ඔක්සිකරණ අංක හා ඒවාට උදාහරණ දෙමින් ඒවායේ ආම්ලික හාෂ්මිකතා දක්වන්න.
- vii. M හි ඉහළම ඔක්සිකරණ අවස්ථාවේ ඇති ඇනායන ජලය දාවණය හ්‍යෝ හමුවේ ප්‍රතික්‍රියාවට අදාළ තුළිත රසායනික සමිකරණය දෙන්න.
- viii. M කැටායනයේ (+3) ජලය දාවණයක්,

- a) ත. NaOH
 b) සාන්දු / දව NH₃
 c) සාන්දු HCl

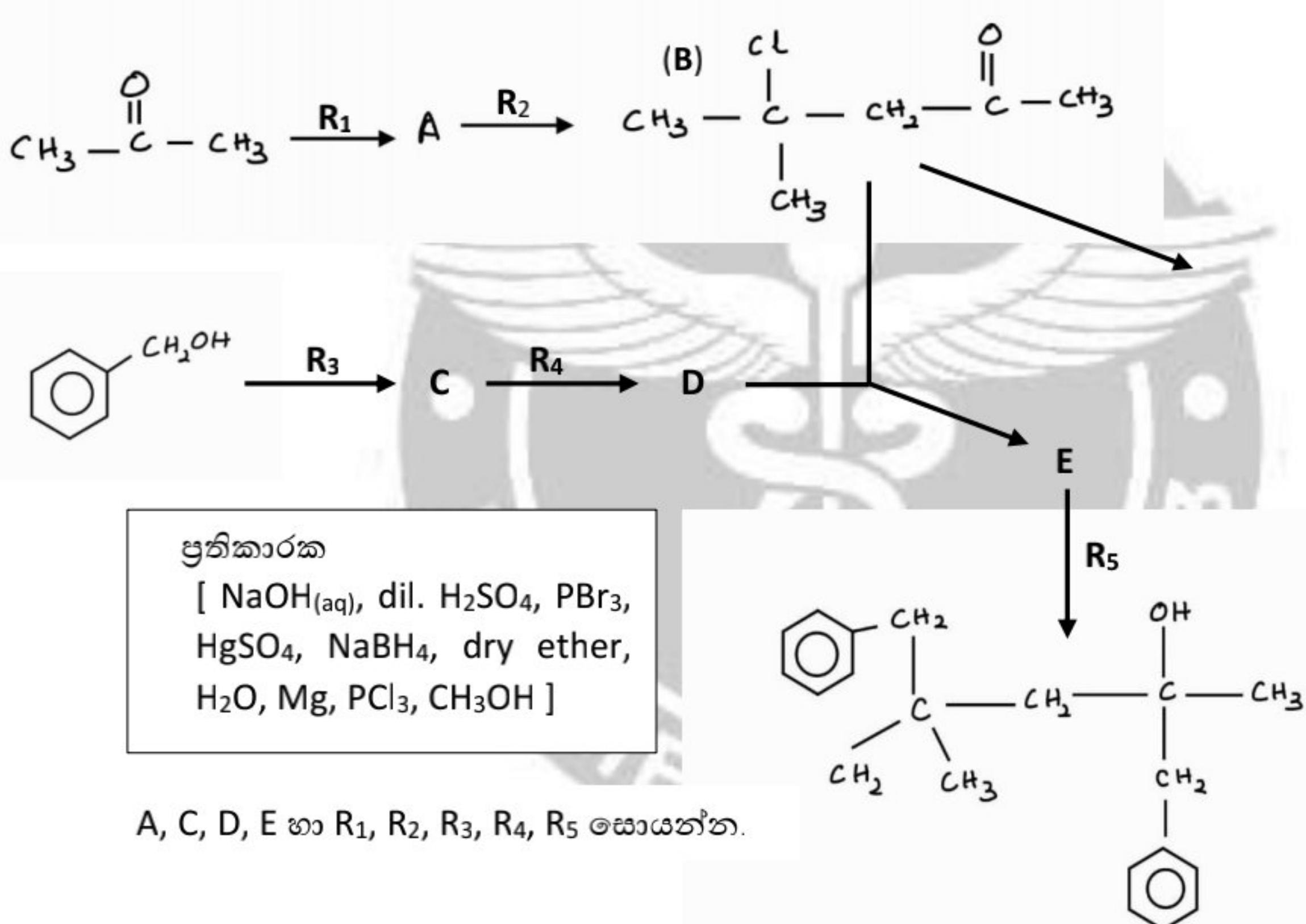
සමඟ ප්‍රතික්‍රියාවෙන් සැදෙන සංයෝගවල IUPAC නාමයන් දක්වන්න.

(Marks 75)

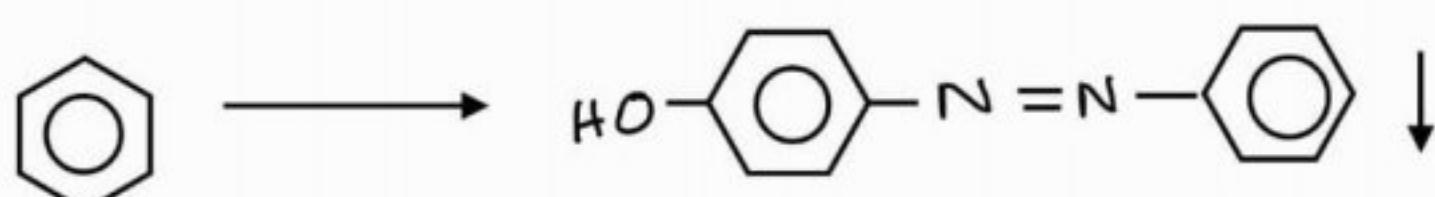
C කොටස - රචනා

ප්‍රශ්න දෙකකට පමණක් පිළිතුරු සපයන්න. (එක් එක් ප්‍රශ්නයට ලක්ෂු 150 බැඩින් ලැබේ.)

08) a)

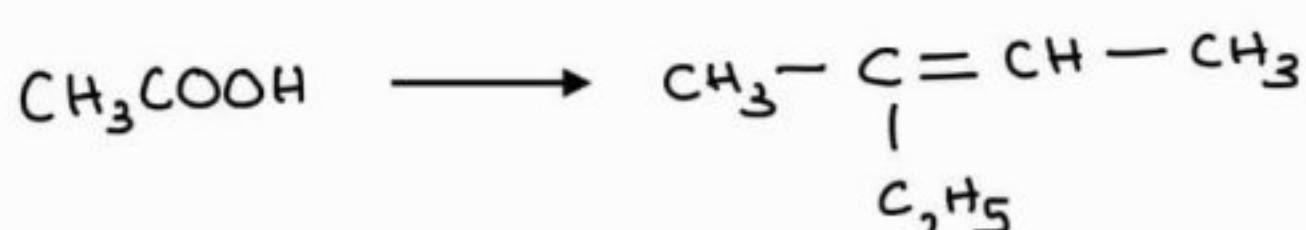


b) i. පහත පරිවර්තනය පියවර 5ක් හෝ ඊට අඩුවෙන් කළ හැකි ආකාරය දක්වන්න.

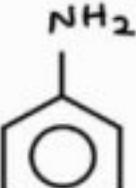


(Marks 25)

ii. පහත පරිවර්තනය පියවර 6කට නොවැඩිව සිදුකළ හැකි ආකාරය දක්වන්න.



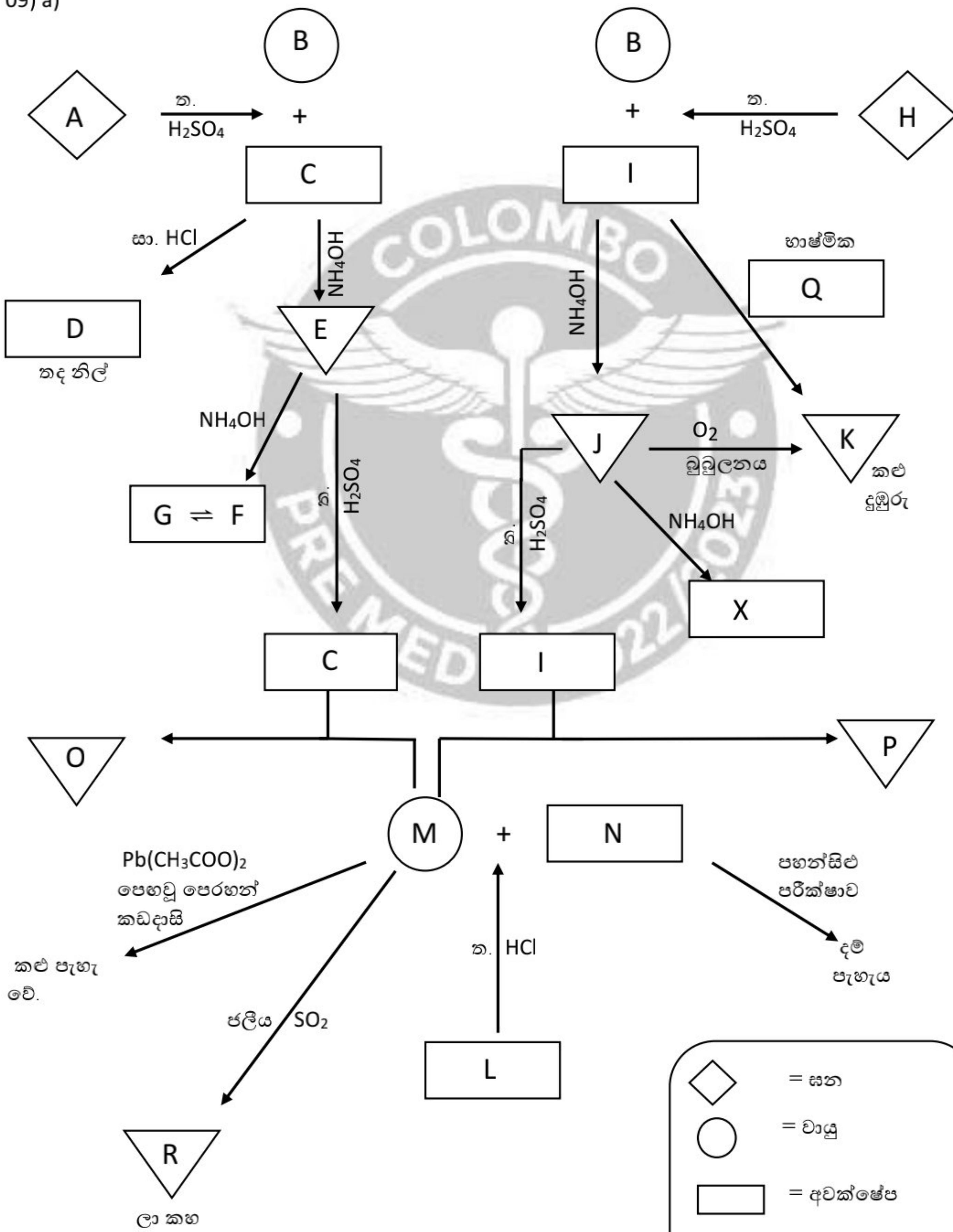
(Marks 25)

c) i. CH₃CH₂NH₂ / NH₃ /  / CH₃-C(=O)-NH₂

මෙවා හාජ්මිකතාව වැඩිවන පිළිවෙළට සකසා හේතු දක්වන්න.

- ii. ඇරල් හේලයිඩ සාමාන්‍ය තත්ත්ව යටතේ නියුක්ලියෝගිලික ආදේශ ප්‍රතික්‍රියා සිදු නොකරයි. හේතු පහදන්න.
- iii.  හා $\text{Cl}_2/\text{AlCl}_3$ අතර යාන්ත්‍රණය ලියන්න. (Marks 50)

09) a)



- A – R ප්‍රජේද හැඳුනාගන්න.
- C, E, F, G, I, J, L, N, O, P, Q ප්‍රජේදවල වර්ණ මොනවාද?
- D ප්‍රජේදයේ IUPAC නාමය ලියන්න.
- R සැදීමට අදාළ තුළිත රසායනික ප්‍රතික්‍රියාව ලියන්න.
- Aහි ජලිය මාධ්‍යයේ ස්ථායි කැටායනවලින් ඔක්සිකරණ අංකය වැඩිම කැටායනයේ ඉලෙක්ට්‍රෝන විනාශය ලියන්න.

(Marks = 75)

b) Y මිශ්‍රණයේහි NaIO_3 හා NaI ස්කන්ධය අනුව ප්‍රතිගතය නිර්ණය කිරීම සඳහා පහත ක්‍රියා පිළිවෙළ අනුගමනය කරන ලදී. Yහි NaIO_3 , NaI හා ජලයේ දාවා නිශ්චිය සංසටකයක් අඩංගු වේ.

1) Yහි 1.9 g ස්කන්ධයක් 250 cm^3 පරිමාමිතික ජේලාස්කුවක, ආසුළු ජලය 100 cm^3 ක දිය කර ඇවසාන පරිමාව 250 cm^3 දක්වා ආසුළු ජලය එක් කරන ලදී. (X දාවණය)

IO_3^- , I^- බවට ඔක්සිභරණය සඳහා මෙයින් 50 cm^3 ක්, $\text{SO}_2(\text{g})$ සමඟ මිශ්‍ර කරන ලදී. නැවචීමෙන් මෙහි ඇති වැඩිපුර $\text{SO}_2(\text{g})$ ඉවත් කරන ලදී. සම්පූර්ණ I^- , PbI_2 ලෙස අවක්ෂේප කිරීම සඳහා කාමර උෂ්ණත්වයට පත් වූ පසු මෙම දාවණයට ජලිය $\text{Pb}(\text{NO}_3)_2$ එක් කරන ලදී. ඉන්පසු සැදුනු අවක්ෂේපය පෙරා, ආසුරත ජලයෙන් සෝදා නියන ස්කන්ධයක් ලැබෙන තුරු වාතයේ වියලන ලදී. සැදුනු PbI_2 අවක්ෂේපයේ ස්කන්ධය 0.461 g වේ.

2) X දාවණයෙන් තවත් 50 cm^3 ක්, ආම්ලික මාධ්‍යයේ දි 0.3 mol dm^{-3} Fe^{2+} දාවණයක 20 cm^3 සමඟ රත් කරන ලදී. මෙහිදී Fe^{2+} සමඟ ප්‍රතික්‍රියාවෙන් IO_3^- , I^- බවට ඔක්සිභරණය වේ. ප්‍රතික්‍රියා තොවූ Fe^{2+} ඔක්සිකරණයට 0.03 mol dm^{-3} $\text{K}_2\text{Cr}_2\text{O}_7$ 30 cm^3 ක පරිමාවක් අවශ්‍ය විය. ($\text{Na} = 23$, $\text{I} = 127$, $\text{Pb} = 207$, $\text{O} = 16$)

- මෙහිදී සිදු වූ සියලු ප්‍රතික්‍රියා සඳහා තුළිත රසායනික සමිකරණ ලියන්න.
 - කොටස
 - කොටස
- Y හි අඩංගු NaIO_3 හා NaI ස්කන්ධ සොයන්න.
- Y හි අඩංගු NaIO_3 හා NaI ස්කන්ධය අනුව ප්‍රතිගතය ගණනය කරන්න.

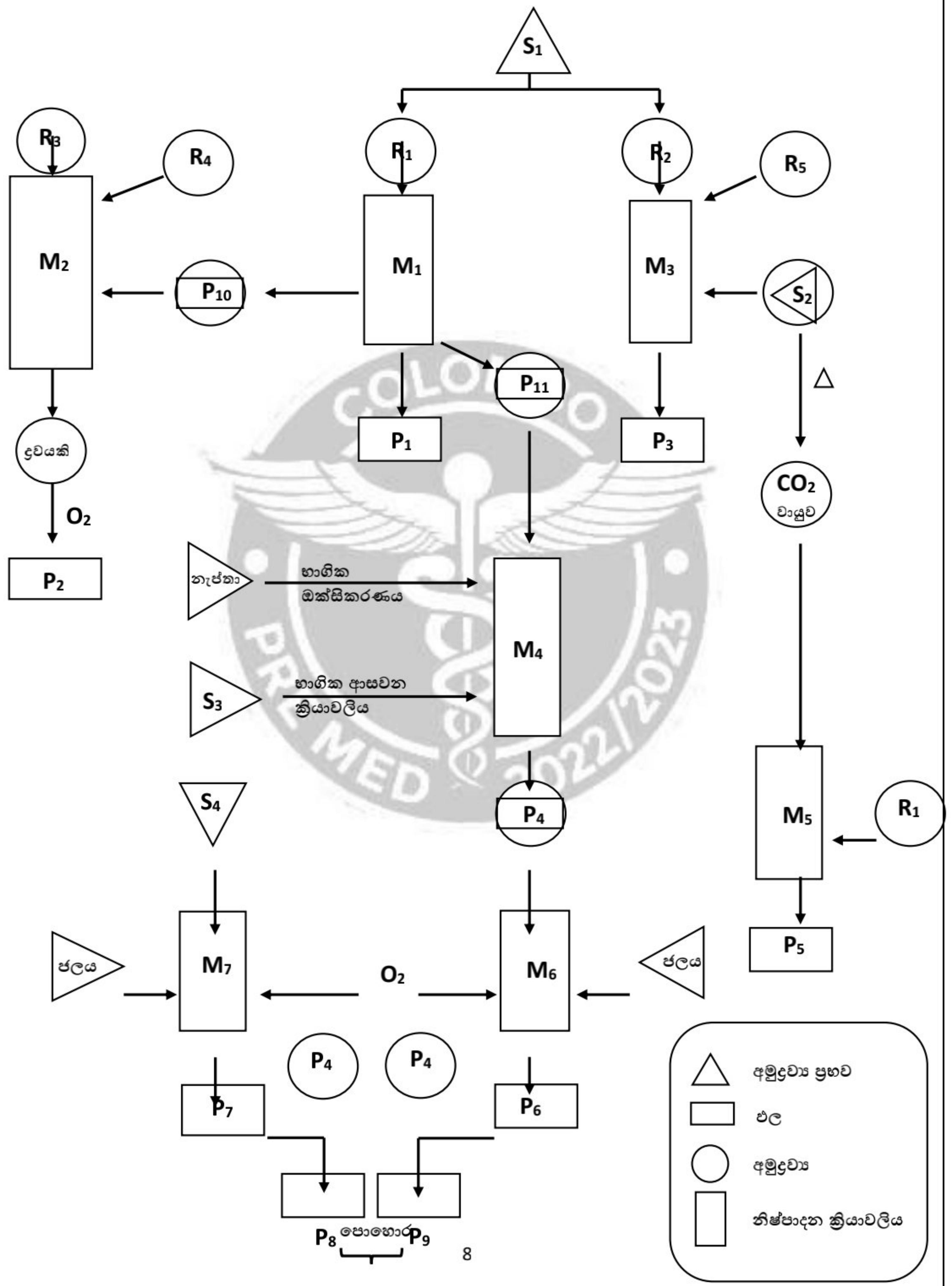
(Marks = 75)

10) a) පහත ගැලීම් සටහනේ දක්වා ඇත්තේ සමෝධානිත කාර්මික නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියකි.

මෙහි P_1 එලය ජේව බිසල් නිෂ්පාදනය කිරීමේ ක්‍රියාවලියේදී අමුදවායයක් ලෙස භාවිතා කෙරේ. P_2 සංයෝගය තික්ත නිෂ්පාදනය සඳහා භාවිතා කෙරේ. P_8 හා P_9 යනු පොහොර විශේෂ 2කි. මෙහිදී පහත සඳහන් සංකේත භාවිතා කර ඇත.

- $M_1, M_2, M_3, M_4, M_5, M_6, M_7$ යන කාර්මික ක්‍රියාවලි හැඳුනාගන්න.
- R_1, R_2, R_3, R_4, R_5 යන අමුදවායන් තම් කරන්න.
- S_1, S_2, S_3, S_4 යන අමුදවාය ප්‍රහවයන් තම් කරන්න.
- $P_1, P_2, P_3, P_4, P_5, P_6, P_7, P_8, P_9, P_{10}, P_{11}$ යන එලයන් තම් කරන්න.
- M_4, M_5, M_6 යන කාර්මික ක්‍රියාවලදී භාවිත වන තත්ව උත්ප්‍රේරක රසායනික ප්‍රතික්‍රියා ඇසුරෙන් පෙන්වන්න.

(Marks 100)



b)

පොකුණකින් ලබාගත් ජල සාම්පලයක් (250 cm^3), ක්ෂාරීය මාධ්‍යක දී MnSO_4 හා වැඩිපුර KI සමඟ පිරියම් කරන ලදී. විනාඩි 10 පසු දාවනය ආම්ලික කර මූක්ත වූ I_2 , $0.01 \text{ mol dm}^{-3} \text{ Na}_2\text{S}_2\text{O}_3$ දාවනය හා අනුමාපනය කරන ලදී. $\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_3$ පරිමාව 20 cm^3 වැය විය.

- i. අදාළ ප්‍රතික්‍රියා සඳහා තුළිත රසායනික සමිකරණ ලියන්න.
- ii. ජල නියැදියේ දාවිත O_2 සාන්දුන්‍ය mg dm^{-3} වලින් ගණනය කරන්න.
- iii. මෙම පරීක්ෂණයේ නිරීක්ෂණ 2 ඉදිරිපත් කරන්න.

(Marks 50)





AL API
PAPERS GROUP